

Więcej informacji na

stronie www.miastaprawczlowieka.org.pl

Opracowanie powstało w ramach projektu „Standard minimum praw człowieka w polskim samorządzie”. Lider: Stowarzyszenie Arteria.

Partner: Związek Miast Polskich Projekt realizowany z dotacji programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszy EOG.

Opracowanie merytoryczne: Kinga Wysieńska-Di Carlo

Współpraca merytoryczna: Dominika Sadowska

Opracowanie graficzne: Leszek Jerzy Paszkowski

“

Rola samorządów lokalnych w realizacji zobowiązań wynikających z praw człowieka jeszcze nigdy nie była tak istotna.

– MICHELLE BACHELET

Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka
9 Międzynarodowe Forum Miast Praw Człowieka, 30 września 2019

”

PRZYDATNE LINKI:

www.miastaprawczlowieka.org.pl

www.miasta.pl

fra.europa.eu

www.whrcf.org/en/whrcf.php

www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/polska-perspektywa

www.un.org/pl/cel11

www.ohchr.org

urbact.eu/urbact-glance

Więcej o prawach człowieka

Prawa człowieka, to zestaw zobowiązań władzy do realizacji praw każdej osoby, niezależnie od tego, kto tę władzę sprawuje na poziomie centralnym lub lokalnym.

Do zadań państwa i samorządów lokalnych należy tworzenie strukturalnych i instytucjonalnych warunków pozwalających na realizację podstawowych praw, wspólnie ze wszystkimi interesariuszami i interesariuszami, w przejrzysty i odpowiedzialny sposób.

Prawa człowieka są przynależne każdej osobie bez względu na to, czy mieszka w danym mieście całe życie, dopiero co się do niego sprowadziła, czy planuje z niego wyjechać. Są one niezależne od tego, czy władza się na nie zgadza czy nie, a także od tego czy ktoś chce je odstąpić innej osobie albo z nich zrezygnować.

Praw człowieka wystarczy dla wszystkich! Jeśli ktoś korzysta z praw człowieka nie oznacza to, że zabraknie ich dla innych osób - przeciwnie. Samorząd lokalny oraz państwo zobowiązane są tak planować swoją politykę i działania, by realizacja praw człowieka wszystkich osób była możliwa i realna.

Samorzady lokalne pełnią szczególną rolę w realizacji tak rozumianych praw właśnie dlatego, że są najbliższymi człowiekowi, jego potrzeb, planów i aspiracji.

Więcej na temat praw człowieka w samorządzie lokalnym oraz inspiracji co do ich wprowadzania możesz znaleźć w publikacjach na stronie www.miastaprawczlowieka.org.pl.

“

(...) praca w imieniu miast polega na uhonorowaniu godności ich mieszkańców i mieszkanek w całej ich bogatej różnorodności. Dzisiaj możemy mówić o tym dążeniu do godności, o pracy na rzecz godności jako o pracy na rzecz praw człowieka.

– MICHAEL O’FLAHERTY
Dyrektor Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

”

Na poziomie samorządu realizacja praw człowieka polega na:

- 1 przyjęciu odpowiedniego dokumentu o charakterze zobowiązania do uwzględniania praw człowieka, tak jak są one ujęte w prawie krajowym i międzynarodowym, we wszystkich aspektach funkcjonowania samorządu lokalnego;
- 2 powołaniu stanowiska lub organu odpowiedzialnego za wdrażanie perspektywy praw człowieka w danym mieście lub samorządzie lokalnym i wyposażenie go w odpowiedni budżet i kompetencje;
- 3 stworzeniu mechanizmów i powołanie ciał konsultacyjnych umożliwiających szeroką partycypację społeczną i mających realny wpływ na przyjmowane polityki i plany działania;
- 4 stworzeniu efektywnych kanałów zgłaszania naruszeń praw człowieka przez osoby mieszkające stale lub czasowo na terenie danego miasta;
- 5 przygotowywaniu rocznego sprawozdania z realizacji działań na rzecz praw człowieka i stanu ich przestrzegania;
- 6 włączeniu perspektywy praw człowieka we wszystkie obszary polityki i urzędów miejskich;
- 7 planowaniu, monitorowaniu i ewaluowaniu działań w perspektywie krótko i długookresowej;
- 8 prowadzeniu działań na rzecz zwiększenia zaangażowania wszystkich osób w mieście w działania na rzecz praw człowieka.

Wytyczne i wskazówki:

Problematyka praw człowieka w samorządzie lokalnym jest dzisiaj wspólnym tematem samorządów na wszystkich kontynentach, o czym świadczą m.in. poniżej wymienione dokumenty:

Nowe ramy zobowiązań dotyczące praw człowieka Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 11 października 2021 r.

Raport Wysokiego Komisarza Praw Człowieka ONZ dotyczący samorządów lokalnych i praw człowieka, który wskazuje na praktykę powstających w wielu miastach na całym świecie (Meksyk, Albania, Korea, Hiszpania i in.) instytucji ds. praw człowieka, raportów na temat przestrzegania praw człowieka na poziomie samorządów.

Zrównoważony i zintegrowany rozwój miast europejskich jest w centrum polityk rozwoju regionalnego, współpracy terytorialnej i polityk spójności. URBACT – program współfinansowany przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – skoncentrowany jest na budowaniu między państwowych koalicji służących wykorzystaniu i rozprzestrzenianiu praktyk spójnego i sprawiedliwego rozwoju miast.

W jakim celu warto wdrażać standard Miast Praw Człowieka?

- 1 By uporządkować tematy związane z metodologią, projektowaniem, wdrażaniem i monitorowaniem realizacji praw człowieka na poziomie lokalnym.
- 2 By zaprogramować spójne i przekrojowe podejście do praw człowieka, w tym do równego traktowania.
- 3 By zorganizować działania kompetencyjne poszczególnych organów i struktur miejskich tak, by lepiej realizować prawa osób mieszkających w danym mieście.
- 4 By wzmocnić procesy partycypacyjne i wdrożyć systematyczną współpracę z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się prawami człowieka, organizacjami wspólnot lokalnych i różnorodnymi osobami mieszkającymi w miastach.
- 5 By urzeczywistnić znaczenie i rolę społeczności lokalnych w planowaniu i wdrażaniu polityk i strategii przygotowywanych dla realizacji potrzeb i praw osób mieszkających w miastach.
- 6 By usystematyzować podejście do zarządzania różnorodnością i budowania włączającej kultury i społecznej tkanki miejskiej.
- 7 By skorzystać z doświadczeń i dobrych praktyk innych miast praw człowieka.

Standard Miasta Praw Człowieka odpowiedzią na:

1. Systematycznie rosnącą różnorodność społeczną w miastach wynikającą z:
  - migracji zarobkowych i przymusowych;
  - wyzwań demograficznych;
  - rozwarstwienia dochodowego.
2. Potrzebę dostosowania przestrzeni i sposobu realizacji funkcji miejskich do potrzeb osób z różnymi sprawnościami.
3. Potrzeby osób i rodzin LGBTQ+, w tym dotyczące wsparcia w kwestiach administracyjno-prawnych, równej edukacji swoich dzieci, równości w dostępie do usług zdrowotnych itd.
4. Dyskryminację i przestępstwa z nienawiści. Bez odpowiednich działań różnorodność i nierówności społeczne mogą wpływać na częstość występowania nierównego traktowania lub przestępstw z nienawiści. Wdrażanie podejścia praw człowieka zwiększa poczucie sprawczości i autonomii, a w konsekwencji - wzmacnia spójność społeczną i redukuje wszelkie formy dyskryminacji.
5. Wytyczne krajowe i międzynarodowe:
  - Działania na rzecz równości i różnorodności miast są wprost wskazane w Agendzie ONZ, dyrektywach UE i rządu polskiego.
6. Oczekiwania biznesu:
  - Coraz więcej firm i instytucji świata biznesu oraz nauki dostrzega potencjał związany z różnorodnością i rozwija swoją działalność tam, gdzie jest ona wspierana.